

23.5.2026

לכבוד:

הוועדה לדיון בהצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ו-2025 (מ/1898)

נתונים המעידים על נחיצותה של רגולציה מחייבת להשקעה בתוכן ישראלי מקורי לילדים ולנוער

בניגוד לנאמר בועדה שוק השידורים והמדיה המודרני מתאפיין ב"כשל שוק" מובנה ועמוק בכל הנוגע ליצירת תוכן מקומי עבור ילדים ונוער. בהיעדר הגנה רגולטורית קשיחה וברורה, גופי שידור מסחריים ופלטפורמות סטרימינג יבחרו ברכש של תוכן זר וזול על פני השקעה בהפקות מקור מקומיות.

אסביר מדוע חשוב שהחוק החדש יחייב את כל ספקי התכנים בהפקות מקור לילדים ולנוער בנוסף לחובה להפקות מקור סוגה עילית. לאור טענות גופי השידור כי אין כשל והם ממילא יפיקו תכנים אלה, הם בטח לא יתנגדו לחובות אלה בחוק החדש.

ההוכחה העדכנית ביותר - מה קרה כשביטלו את החובה להפקת תוכן לילדים באוסטרליה.

בשנת 2020 (עם יישום ב-2021), הממשלה האוסטרלית החליטה לבטל את מכסות החובה (Quotas) שחייבו את ערוצי הטלוויזיה המסחריים להפיק ולשדר תוכן מקורי מקומי לילדים.

התוצאה המיידית: גופי השידור המסחריים כמעט הפסיקו לחלוטין להשקיע בדרמות ילדים מקומיות. ההשקעה בדרמות ילדים אוסטרליות עברה מ 12 מיליון בשנים 2018-2019 ל 0 מיליון בשנים 2022-2023 וההשקעה בתכני ילדים שאינם דרמה עברה מ 13 מיליון ל 1 מיליון¹. זה מידע שלא

¹ השקעה חזקה של רשתות הטלוויזיה המסחריות בתוכן אוסטרלי, אך אפס השקעה בדרמות לילדים 24 במאי 2024

ארגון המפיקים האוסטרלי (SPA) מציין את פרסומם של נתונים חדשים לגבי ההוצאות של גופי השידור המסחריים החניניים באוסטרליה, אשר פורסמו היום על ידי רשות התקשורת והמדיה האוסטרלית (ACMA) במסגרת "דו"ח ההוצאות של הטלוויזיה המסחרית לשנת 2022/23".

הנתון המדאיג ביותר הוא שלמרות הוצאה כוללת של 1.91 מיליארד דולר, גופי השידור המסחריים באוסטרליה לא הוציאו דבר (\$0) על דרמת ילדים אוסטרלית בשנת 2022-23.

"באותו שבוע ממש שבו אנו שומעים על האיום על הקהל של הערוצים החניניים עקב אובדן כמה מאירועי הספורט בערוצים שלהם, קיבלנו אישור לכך שהם מוציאים מעט מאוד על תוכניות דרמה אוסטרליות עבור קהל הילדים האוסטרלי", אמר מנכ"ל SPA, מתיי דינר.

"הילדים של אוסטרליה מהווים 20% מהאוכלוסייה שלנו וצריכה להיות להם גישה חופשית לסיפורים המשקפים את חייהם ואת התרבות שלהם.

אותם טיעונים של צדק חברתי המושמעים סביב גישה חופשית לספורט חלים באותה מידה על גישה חופשית לנכסי תרבות אוסטרליים אחרים, כגון תוכניות דרמה. אם צפייה בספורט צריכה להיות חופשית, כך צריכה להיות גם הצפייה בדרמות טלוויזיה לילדים.

רשימת הגנת השידור (anti-siphoning) של אוסטרליה מהווה סיוע תעשייתי משמעותי לרשתות המסחריות החניניות, שכן אירועי ספורט הם מנוע הכנסה מרכזי, אך אין שום מחויבות חברתית הדדית כלפי קהל הילדים האוסטרלי החשוב.

בעוד שההוצאות על ספורט אוסטרלי, בידור קל וחדשות ואקטואליה נמצאות במגמת עלייה, ההשקעה בדרמה אוסטרלית למבוגרים נמצאת בירידה וצנחה ב-24% מאז השנה שעברה. בגיזרת הבשורות הטובות, מברכים על כך שההשקעה בסרטים ודוקומנטריים אוסטרליים עלתה מאז 2019 ונשארה כמעט שווה להשקעה בז'אנר זה בשנה שעברה.

"ארגון SPA העלה חששות לגבי ילדים מספר פעמים בפני ממשלת אוסטרליה. מאז שהממשלה הקודמת ביטלה את הרגולציה על גופי השידור המסחריים בשנת 2019, ההשקעה בקהל הילדים האוסטרלי המשיכה לצנוח.

'הנתונים החדשים הללו מעוררים דאגה עמוקה - אך אינם מפתיעים כלל. ועד שלא תהיה רגולציה מאוזנת יותר על גופי השידור המסחריים ועל פלטפורמות הסטרימינג שהופכות ליותר ויותר דומיננטיות, דבר לא ישתנה עבור קהל הילדים האוסטרלי', אמר מר דינר.

מאז ביטול הרגולציה, ההוצאה הכוללת על דרמת ילדים אוסטרלית ירדה בהתמדה מ-11.6 מיליון דולר (בשנים 2018-19) ל-0 דולר בדיוק (בשנים 2022-23).

היה בידי ועדת פולקמן (שפרסמה את תוצאותיה ב-2019) ולכן היא לא יכולה להתייחס אליו.

"בשנת 2022, הערוצים המסחריים החינמיים באוסטרליה שידרו סך הכל 95 שעות בלבד של תוכניות ילדים אוסטרליות – נתון ששווה ערך לסדרת ילדים אחת בלבד שאינה דרמה בת 85 שעות ברשת Nine, וסדרת דרמה אחת לילדים בת 10 שעות ברשת Ten, לא דווח על אף תוכנית ילדים בשידור ראשון (בכורה) ברשת Seven."

בשנת 2019, לפני הכנסת מסגרת הרגולציה המוחלשת בהרבה, נתון זה עמד על 391 שעות. התוצאות שפורסמו ... מדגישות צניחה של למעלה מ-290 שעות בשידור של תוכניות ילדים אוסטרליות חדשות ברשתות המסחריות².

באוסטרליה תעשיית הפקות הילדים המקומית קרסה, אלפי עובדים איבדו את עבודתם והילדים האוסטרלים עברו לצורך כמעט אך ורק תוכן אמריקאי מיובא.

המשמעות התרבותית עבור ישראל, שלה מורשת ייחודית שמועברת, בין השאר, באמצעות תכני ילדים, ברורה.

הפער הכלכלי הבלתי נתפס: הפקת מקור מול רכש זר

גופי מדיה מסחריים מונעים משיקולי עלות-תועלת. הפער הכלכלי בין שתי החלופות העומדות בפניהם הוא דרמטי שהרי הפקה של דרמת נוער, תוכנית אולפן או סדרת אנימציה מקורית בעברית דורשת משאבים רבים (תסריטאים, שחקנים, במאים, אולפנים וצוותי הפקה מקומיים). עלותה נמדדת בעשרות עד מאות אלפי דולרים לשעת שידור. לעומת זאת קניית זכויות שידור של סדרה זרה שכבר כיסתה את עלויותיה בשוק המקור (ארה"ב או אירופה) עולה מאות או אלפי דולרים

באופן דומה, ההוצאה על תכני ילדים אוסטרליים אחרים (כלומר, שאינם דרמה) צנחה מ-13.2 מיליון דולר (ב-2018-19) ל-743,820 דולר בלבד (ב-2022-23).

² **רשתות הטלוויזיה המסחריות החינמיות מכשילות את הילדים האוסטרלים** 31 ביולי 2023

ארגון המפיקים האוסטרלי (SPA) מכיר היום בדוח האחרון של רשות התקשורת והמדיה האוסטרלית, (ACMA) המציג את תוצאות העמידה במסגרת של תוכן אוסטרלי לשנת 2022 בערוצי הטלוויזיה המסחריים. הדוח מדגיש שוב את הכישלון של הערוצים המסחריים החינמיים באוסטרליה לשרת את ילדי המדינה.

נתוני הדוח מראים כי בשנת 2022, הערוצים המסחריים החינמיים באוסטרליה שידרו סך הכל 95 שעות בלבד של תוכניות ילדים אוסטרליות – נתון ששווה ערך לסדרת ילדים אחת בלבד שאינה דרמה בת 85 שעות ברשת Nine, וסדרת דרמה אחת לילדים בת 10 שעות ברשת Ten. לא דווח על אף תוכנית ילדים בשידור ראשון (בכורה) ברשת Seven. בשנת 2019, לפני הכנסת מסגרת הרגולציה המוחלשת בהרבה, נתון זה עמד על 391 שעות. התוצאות שפורסמו היום מדגישות צניחה של למעלה מ-290 שעות בשידור של תוכניות ילדים אוסטרליות חדשות ברשתות המסחריות.

בארגון SPA מאמינים כי חשוב שלקהל האוסטרלי תהיה גישה למגוון תוכניות אוסטרליות בטלוויזיה החינמית, וזאת מסיבות סוציו-כלכליות מובהקות ומטעמי עניין לציבור. זהו חלק מעיקרון ה-תמורה כנגד תמורה (Quid pro quo) 'המקושר להגנות וליתרונות הרגולטוריים השונים שהמדינה מעניקה לטלוויזיה המסחרית (כמו חוקי הגנת שידורי הספורט).

"תוצאות אלו לשנים 2022, בדיוק כמו אלו של השנה שלפניה, הן ראיה מרשימה לכישלון של מסגרת הרגולציה הזו לספק לילדים אוסטרלים תוכן כלשהו המשקף את חייהם ואת החוויות שלהם, "אמר מנכ"ל SPA, מתיו דינר.

"וכשמדובר בדרמה אוסטרלית בשידור ראשון, הרשתות Seven ו-Ten – מסתמכות במידה רבה על תוכניות דרמה זולות (בעלות נמוכה), כאשר רק 35 שעות (או 15%) מתוכניות הדרמה החדשות היו תוכניות דרמה אוסטרליות בעלות גבוהה ובאיכות גבוהה – תוצאה שהיא הפוכה לחלוטין ממה שהמנגנון הרגולטורי היה אמור לכאורה להשיג."

"אין ספק שמסגרת הרגולציה הנוכחית מובילה למחסור בגיוון של תוכניות אוסטרליות חדשות בערוצים המסחריים החינמיים, והיא זקוקה לבחינה מחדש דחופה – שהובטחה במקור לשנת 2022.

בניסיונותיה לייצג את גופי השידור המסחריים, עמותת 'Free TV Australia' מנסה להדגיש את החשיבות של הנגשת תוכן אוסטרלי בחינם לקהל המקומי, אך הם נעדרים לחלוטין מהשטח (Missing in action) כשה מגיע לילדים האוסטרלים. במקביל, הם מנסים לעמוד בדרכה של חובת השקעה מחדש בגובה 20% שרוצים להטיל על מתחריהם בפלטפורמות הסטרימינג המקוונות. חובת השקעה משמעותית של 20% מחדש – בהתאם למדיניות התרבות הלאומית – תייצר צינור מימון שיגן על הסיפורים האוסטרליים.

גופי השידור המסחריים מכשילים את הקהל האוסטרלי בכל הנוגע להשקעה בתכני ילדים בשידור ראשון ובתוכן דרמה איכותי, ועם זאת הם מתנגדים לכך ששירותי הסטרימינג יידרשו לספק זאת.

אם נפיק את המרב מהדרך שלהם בעניין זה, הקהל האוסטרלי ימשיך להפסיד ולא לראות סיפורים אוסטרליים בעלי משמעות תרבותית ומורשת מקומית על המסכים שלנו. אסור לנו לאפשר לזה לקרות", אמר מנכ"ל SPA, מתיו דינר.

בודדים לפרק שלם.

בעבר, גופי השידור נדרשו להשקיע סכומים משמעותיים בלוקליזציה שכירת אולפני דיבוב מקומיים, מדבבים אנושיים, במאי קול ומתרגמים כדי להנגיש תוכן זר לילדים. מהפכת ה-AI שינתה את חוקי המשחק באופן מוחלט מביאה **צניחה של עד 95% בעלויות הדיבוב**, תהליך שלקח שבועות וחודשים באולפנים ישראליים מתבצע כיום באמצעות כלי AI תוך שעות בודדות וכלי AI מודרניים מאפשרים לקחת את קולו המקורי של השחקן הזר ולגרום לו "לדבר" עברית צחה באותו גוון קול בדיוק, תוך התאמה מושלמת של תנועות השפתיים למילים בעברית.

המשמעות הברורה: הלחץ הכלכלי המופעל על גופי השידור לנטוש את היצירה המקומית, לייבא סדרות זרות ולדבב אותן באפס מחיר ובאפס זמן באמצעות בינה מלאכותית הוא פיתוי ששום גוף מסחרי לא יוכל לעמוד בפניו ללא יד מכוונת של המחוקק. הוא יוביל לחיסול תעשיית האנימציה בארץ, אובדן עבודה של מאות שחקנים שממילא נמצאים בפני שוק זעיר וברור שחיסכון העלויות של גופי השידור לא יגולגל לציבור.

תקדים היסטורי מקומי: הניסוי שכבר נכשל בישראל

האם כיום, קשת 12 ורשת 13 **אינן מפיקות ומשדרות** תוכן מקורי לילדים ולנוער? כל שוק הילדים והנוער המסחרי נדחק לערוצי כבלים ולוויין (HOT ו-YES) שבהם נותרה חובה רגולטורית, מה שמוכיח באופן חד-משמעי: **גוף שידור מסחרי שלא מחויב בחוק לתוכן ילדים – יפסיק להפיק אותו באופן מיידי.**

לסיכום, תוכן לילדים ולנוער אינו עוד מוצר צריכה בשוק החופשי, הוא הכלי המרכזי שדרכו מעוצבת הזהות התרבותית, השפה, הערכים וההיסטוריה המקומית של הדור הבא בישראל. בעולם שבו מכוונת AI מסוגלות להפוך כל סדרה זרה ל"דוברת עברית" בפרוטות, הגבול התרבותי של מדינת ישראל נמצא בסכנה.

על כן, חשוב כי (1) הוועדה תאמץ החלטת חובת השקעה כספית צבועה, (2) תקבע אחוז קבוע ובלתי ניתן לשינוי מהכנסותיהם של כלל גופי המדיה שיופנה **אך ורק** להפקת דרמה, תעודה ואנימציה מקורית לילדים ולנוער, (3) תבהיר בגולציה כי תוכן שנרכש מחו"ל ועבר תרגום, דיבוב או התאמה באמצעות כלי AI **לא ייחשב בשום אופן** כהפקת מקור ולא ייספר במכסות החובה, (4) תחייב את גופי השידור להציג ולדחוף את הפקות המקור הישראליות לילדים במקומות בולטים בפלטפורמות הדיגיטליות וה-VOD שלהם, על מנת שהתוכן המקומי לא ייבלע תחת הררי התוכן הזר.

ללא החלטה רגולטורית אמיצה, שוק הפקות הילדים והאנימציה בישראל יקרוס באופן בלתי הפיך, והמחיר התרבותי והחברתי יהיה פצע אנוש לחברה הישראלית כולה.

בברכה
נגה בריינס
איגוד העורכים – איגוד
מקצועות הפוסט בישראל
(ע"ר)